

Бібліотеки для дітей Чернігівщини

Аналітично-статистичний огляд

Рік 2021

УДК 027.625.51-92

Б 59

Бібліотеки для дітей Чернігівщини: рік 2021 (аналітично-статистичний огляд) / КЗ «Чернігівська обласна бібліотека для дітей»; уклад., комп. верстка, набір та оформ. Н. Шеша. – Чернігів, 2022. – 28 с.

У виданні аналізується діяльність бібліотек для дітей Чернігівської області в контексті децентралізації у 2021 році: зміни, які відбулись у бібліотечній мережі та кадровому складі; статистичні показники; матеріально-технічна база; стан бібліотечних фондів та ін. Висвітлюються значимі соціокультурні заходи, спрямовані на залучення дітей до бібліотеки, промоцію читання.

Видання адресоване фахівцям у галузі бібліотечної справи.

Комп'ютерну верстку, набір та оформлення

підготувала: **Н. Шеша**

Редактор: **Л. Казакова**

Відповідальна за випуск: **Т. Клюй**

Зам. № 3

© КЗ «Чернігівська обласна бібліотека для дітей»

Департамент культури і туризму,
національностей та релігій
Чернігівської обласної державної адміністрації

КЗ „Чернігівська обласна бібліотека для дітей”
Чернігівської обласної ради

Бібліотеки для дітей Чернігівщини

Аналітично-статистичний огляд

Рік 2021

Чернігів – 2022

Сьогодні в мережі бібліотечних закладів області відбуваються значні зміни, пов'язані з децентралізацією та створенням ОТГ. Змінюються власники бібліотек, деякі заклади реорганізуються, частина закривається. Бібліотеки для дітей увійшли до територіальних громад, змінили статус, пройшли реорганізацію.

На сьогодні Чернігівська область має 5 районів та 58 територіальних громад.

Реорганізація районів і створення ОТГ внесли зміни у статус *районних бібліотек для дітей*. На частині територій, рішенням органів місцевого самоврядування, мережа бібліотек була організована за моделлю «публічна бібліотека з філіями». Районні бібліотеки для дорослих перейменовано на публічні бібліотеки, зареєстровані як комунальні заклади зі статусом юридичної особи. Інші бібліотеки, розташовані на даній території, отримали статус відокремлених структурних підрозділів (філій) публічної бібліотеки ОТГ.

У 2021 році відбулося зменшення мережі бібліотек для дітей області на 2 заклади, які реорганізовано у структурні підрозділи публічних бібліотек:

- призупинили роботу та реорганізували в 2021 році:

Борзнянська районна бібліотека для дітей – рішенням місцевої ради реорганізована в «*Дитяча кімната КЗ «Публічна бібліотека» Борзнянської міської ради*». Але бібліотека залишається в базовій мережі, оскільки відсутнє погодження на її реорганізацію від МКІП.

Ічнянська районна бібліотека для дітей - рішенням місцевої ради реорганізована в «*Дитячий відділ КЗ «Публічна бібліотека Ічнянської міської ради*». Підстава: рішення

Ічнянської міської ради від 13.10.2020 №5863-VII. Але бібліотека залишається в базовій мережі, оскільки відсутнє погодження на її реорганізацію від МКІП.

Корюківська районна бібліотека для дітей (с. Перелюб) *закрили без погодження МКІП.*

Понорницька міська бібліотека для дітей - *закрили без погодження МКІП.*

Прилуцька районна бібліотека для дітей – *в дитячий відділ КЗ «Публічна бібліотека Сухополов'янської сільської ради».* Без погодження МКІП.

Городнянська районна бібліотека для дітей *в дитячий куточок «Городнянська центральна бібліотека».*

Талалаївська районна бібліотека для дітей *в дитячий відділ КЗ «Публічна бібліотека Талалаївської міської ради»*

- зміна найменування:

Варвинська районна бібліотека для дітей – *Дитяча бібліотека КЗ «Варвинська публічна бібліотека» Варвинської селищної ради Прилуцького району.* Підстава: рішення Варвинської селищної ради від 20.05.2021 №221.

Центральна міська бібліотека для дітей ім. О.П. Довженка Чернігівської міської централізованої бібліотечної системи - *Бібліотека для дітей ім. О.П. Довженка Чернігівської міської централізованої бібліотечної системи (від 19 січня 2022р.).*

Семенівська районна бібліотека для дітей – *КЗ «Семенівська ПБ» Семенівська бібліотека для дітей Семенівської міської ради.*

Сосницька дитяча бібліотека-філія - *Сосницька бібліотека для дітей Сосницької селищної ради.*

Бахмацька міська бібліотека для дітей Бахмацької ЦБС - *Бахмацька міська бібліотека-філія для дітей Комунального*

закладу «Бахмацька публічна бібліотека» Бахмацької міської ради.

Отже, на сьогодні - це **24** дитячі книгозбірні. Мінус 7 бібліотек.

Роботу бібліотек для дітей забезпечували **101** бібліотечний фахівець (на 23 менше 2020 р.), які обслуговують **47,9** тис. користувачів різних вікових категорій. Книговидача – **803,5** тис. примірників документів. Зросла видача книг і періодики державною мовою – 81,8% від загальної документовидачі, що на 3,4% більше, ніж у 2020 році.

За освітою: **59** осіб мають повну вищу, у т.ч. **35** – бібліотечну, **42** особи – базову вищу, у т. ч. **39** – бібліотечну.

За стажем бібліотечної роботи: більше 20 років працює **69** осіб (65,6 %); від 10 до 20 років – **16** осіб (10,9 %); 3-9 років – **10** осіб (14,1%) і до 3 років – **6** (9,4 %).

Відрадно, що в дитячих книгозбірнях працюють досвідчені фахівці, стаж роботи яких нараховує більше 20 років, але разом з тим це говорить і про старіння кадрів, відсутність притоку молоді.

Хоча бібліотеки для дітей, з огляду на наявні можливості, максимально перенесли послуги в Інтернет простір, але стали від того не менш важливими та потрібними громаді, про що свідчать і статистичні дані за звітний рік.

Відвідування становить **711,5** тисяч. Користувачі змогли скористатися і реальним, і віртуальним простором, який створювали бібліотекарі, задовольняючи і передбачаючи потреби громади. Порівняно з 2020 роком динаміка офлайн відвідувань зменшилася, а онлайн – на 5,2% збільшилася. Зокрема, рівень відвідування сайтів дитячих бібліотек склав

28,9% від загального показника, і це, не рахуючи звернень на сторінки у соціальних мережах. Для повноцінного обслуговування онлайн у більшості бібліотек відсутні технічні можливості та відповідне програмне забезпечення. У задоволенні потреб користувачів бібліотечний фонд використовується, як інформаційний ресурс і продукт. У звітному році працівники бібліотек більше уваги приділили його актуалізації.

Періодичні видання є невід'ємною складовою частиною документного фонду. 40% бібліотек здійснювали передплату періодики за кошти з місцевих бюджетів, 10 бібліотек передплачували періодичні видання за кошти громад. 5 бібліотек взагалі залишилися без передплати. Продовжилася робота зі звільнення фондів від пасивної частини видань. Усього з бібліотечних фондів **вибуло 51,1** тис. примірників документів, що на 18,6 тис. прим. більше 2020 р. Причини списання: 89,3% – за зношеністю, 8,9% – морально застарілі, 1,6% – втрачені користувачами, 0,2% – за результатами переобліків, дублетні. Вибуття документів за видами: книг – 90,1%, періодики – 9,9%; за мовами: 29,7% – українською, 70,3% – російською.

Надходження – **10,5** тис. прим. документів. Списання документів переважають надходження у 4 рази.

Документний фонд для дітей бібліотек області на 1.01.2022 р. склав **592,7** тис. прим. документів. Зменшився на 160,7 тис. порівняно з 2020 р. Основу фонду незмінно складають книги – 96,8%. Більша частка припадає на україномовні видання – 60%.

Бібліотеки для дітей, як сучасні інформаційні заклади, не можна уявити без комп'ютерів і копіювально-розмножувальної техніки. На кінець звітнього року 24 дитячих книгозбірень мали: 99 одиниць комп'ютерів, 30 одиниць копіювально-розмножувальної техніки, 21 одиницю мультимедійного обладнання. Але говорячи про комп'ютеризацію дитячих бібліотек, слід зазначити, що 24,1% закладів мають лише 1 комп'ютер. Засоби зв'язку: 20 бібліотек для дітей мають електронну пошту, 17 – стаціонарний телефонний зв'язок. Доступом до мережі Інтернет забезпечена 21 бібліотека для дітей. Поліпшилася матеріальна база, у бібліотеках відбулися ремонти; придбання меблів; покриття, дверей, вікон на енергозберігаючі склопакети; тощо. Семенівська бібліотека для дітей – завдяки проєкту поданому до Семенівської міської ради отримала мультимедійну кімнату «Розумна дитина» (бюджет 50 тис.грн.). В Срібнянській бібліотеці для дітей за рахунок коштів селищної ради (11500 грн.) встановлено вхідні двері. Дитячі бібліотеки, по-можливості, надавали додаткові платні послуги. Напрацювання від платних послуг – 17,1 тис. грн. Кошти використано на придбання книг, поліпшення матеріально-технічної бази. Загалом, для розвитку і створення привабливості закладів бібліотеками залучено 67,3 тис. грн. спонсорських і благодійних внесків.

Аналізуючи діяльність публічних бібліотек, взірцем для наслідування є Менська публічна бібліотека, (створена з нуля, все нове, фонд, меблі, оргтехніка) тут видно, що керівник громади активно підтримує бібліотеки, та сприяє їхньому розвитку. До речі, за це і був нагороджений дипломом УБА. Напередодні Нового року в с. Стольне їхньої громади, також

був відкритий новий сучасний бібліотечний простір. До, речі бібліотекар є переможцем нашого професійного конкурсу «Кращий сільський бібліотекар». Всі інші створені публічні бібліотеки – це реорганізовані центральні районні (фонд, меблі, приміщення) передане громаді.

У 2021 році 7 бібліотек для дітей Чернігівщини поповнили фонди за державною програмою від УІК. А саме:

1. Чернігівська обласна бібліотека для дітей.
2. Прилуцька міська бібліотека для дітей ім. Павла Білецького-Носенка.
3. Семенівська бібліотека для дітей.
4. Ріпкинська бібліотека для дітей.
5. Дитяча бібліотека Срібнянської селищної ради.
6. Дитяча бібліотека-філія № 2 Чернігівської міської центральної бібліотечної систем.
7. Ніжинська міська бібліотека-філіал № 3 для дітей Ніжинської міської ЦБС.

У наш час бібліотека для дітей - це інформаційний та культурний центр, який повинен стати осередком розвитку місцевої громади. В результаті бібліотека отримує зворотній зв'язок - рекламу та підтримку громади. Отже, замовником і споживачем бібліотечних послуг є населення певного регіону, і бібліотека через задоволення його інформаційних потреб бере участь у покращенні життя громади. Чим більше ресурсів (інформаційних, фінансових, матеріально-технічних, кадрових) громада надає бібліотеці, тим якісніше книгозбірня задовольняє інформаційні потреби населення.

Дитячі книгозбірні повинні постійно доводити громаді необхідність свого існування. А серед інструментів її реалізації

ефективною є організація та проведення масштабних заходів, які наочно демонструють владі й мешканцям громади можливості бібліотек. Дотримуються такого алгоритму діяльності й бібліотеки для дітей Чернігівщини.

Протягом 2021 року діти Чернігівщини взяли активну участь і стали переможцями Міжнародних, Всеукраїнських та обласних конкурсів.

А саме:

- Міжнародний конкурс дитячих малюнків «Щасливе дитинство»
- Всеукраїнський конкурс дитячого екомалюнка «Книга і діти, екологія і світ»
- Всеукраїнський онлайн-конкурс дитячого малюнка «Я і мої права» до 25-річчя Конституції України
- Всеукраїнський конкурс дитячої творчості «Незалежна і єдина – моя Україна!» до 30-річчя Незалежності України
- Всеукраїнський дитячий літературний конкурс «Творчі канікули-2021»
- Обласний фотоконкурс «Читають діти...»

Міжнародний конкурс дитячих малюнків

«Щасливе дитинство»

У конкурсі взяли участь понад 1700 дітей із 15 країн світу. Близько ста чудових яскравих робіт надійшло і від дітей з України.

Серед переможців і наші читачі!

У віковій категорії 12-16 років зайняла III місце

Тимошенко Дар'я, 12 років,
м. Ніжин.

*Всеукраїнський конкурс дитячого екомалюнка
«Книга і діти, екологія і світ»*

Організатор конкурсу: Національна бібліотека України для дітей

На розгляд обласного журі надійшло 73 роботи.

На **Всеукраїнському** рівні переможцями є:

колективна робота

1 місце

Литвин Аліна і Литвин Вікторія

с. Олешня, Ріпкинська ТГ

відзнака журі:

колективна робота

3 місце

Голівець Альона і Телегуз Надія

с. Блистова, Новгород-

Сіверський район

*Всеукраїнський онлайн-конкурс дитячого малюнка
«Я і мої права»*

до 25-річчя Конституції України

Організатор конкурсу: Національна бібліотека України для дітей

Учасник готував малюнок, завантажував його на онлайн-платформу Padlet НБУ для дітей.

За результатами онлайн-голосування було обрано 25 малюнків, що набрали найбільшу сумарну кількість уподобань. Серед переможців - **Сидорчук Анастасія, 14 років м. Чернігів** **Делемень Нікіта, 11 років м. Бобровиця.**

Всеукраїнський конкурс дитячої творчості «Незалежна і єдина – моя Україна!»

до 30-річчя незалежності України

На всеукраїнському рівні 14 індивідуальних та колективних робіт дітей представляли Чернігівщину.

На жаль, Чернігівщина не увійшла в число переможців.

Творчі роботи дітей цього конкурсу Чернігівська обласна бібліотека для дітей представляла на святкуванні до Дня Незалежності України у центрі міста.

Всеукраїнський дитячий літературний конкурс

«Творчі канікули»

Уже став традиційним (з 2017 року) Всеукраїнський дитячий літературний конкурс **«Творчі канікули»**. Проводився в'яте Національною бібліотекою України для дітей.

До обласного оргкомітету на Конкурс надійшло 47 робіт від 15 учасників.

Переможцем Всеукраїнського рівня «Творчі канікули-2021» - стала неймовірно талановита дівчина з с. Чемер, Кіптівська ТГ – Мельник Тетяна.

Також до збірки «Творчі канікули-2021» увійшли і роботи конкурсантів з Чернігівщини:

- Ковальова Єсенія, смт. Остер
- Француз Вікторія, смт. Остер

Обласний фотоконкурс

«Читають діти...»

Проводиться з 2012 року (один раз на п'ять років).

На розгляд обласного журі надійшло 37 робіт-фотосвітлин від 15 учасників. Кращими визнані такі роботи:

Дмитерко Кристина, м. Ніжин

Олійник Софія, с. Софіївка, Ніжинський район, Макіївська ТГ.

Геращенко Богдан, смт. Срібне

Радченко Олександр, смт. Варва

Мартиненко Антоніна, смт. Срібне

Хрол Євгенія, смт. Ріпки

Антоненко Дарія, смт. Варва

Подзиваловська Євгенія, с. Воловиця, Борзнянський район

Білецький Олександр, *м. Бахмач*

Отже, в підведенні підсумків хочеться зазначити, понад **250** дітей Чернігівщини прийняли участь в конкурсах та стали переможцями.

Чернігівська обласна бібліотека для дітей і бібліотеки області є партнерами у реалізації обласних і всеукраїнських заходів, частина яких відбулася онлайн.

- Заняття обласної OF/ONлайн школи професійного розвитку «Сучасний бібліотекар» для працівників відділів обслуговування учнів 5-9 класів.
- Заняття обласного навчально-тренінгового центру для керівників спеціалізованих бібліотек для дітей, працівників відділів обслуговування дітей публічних бібліотек ТГ. Семінар проходив у форматі онлайн на платформі Zoom.
- Також своїм досвідом роботи обласна бібліотека для дітей ділилася з працівниками шкільних бібліотек області.
- Приймали участь у занятті Обласної школи керівника для директорів публічних бібліотек.

Ефективність забезпечення потреб користувачів залежить від їх вивчення, досліджень характеру і динаміки. Протягом 2021 року проведено обласні етапи Всеукраїнських соціологічних досліджень та моніторингів: «Трансформація надання культурних послуг бібліотеками України для дітей в умовах сучасних викликів» та «Нова українська книга у фондах бібліотек для дітей».

Видавнича діяльність є важливою та значущою функцією бібліотек для дітей. Більше уваги було приділено створенню електронних ресурсів (буктрейлери, відеоролики, електронні презентації тощо), які можна переглянути на бібліотечних сайтах, блогах, сторінках у фейсбук, ютуб. Вони склали 51,6% від загального числа видань. Серед друкованих матеріалів були популярні малі форми: буклети, пам'ятки, закладки, календарі, флаєри тощо. Слід відзначити в цьому плані роботу міської бібліотеки-філіалу №3 для дітей та №4 для дітей Ніжинської МЦБС, бібліотеки-філіалу для дітей Сновської публічної бібліотеки.

Багато років поспіль Чернігівська обласна бібліотека для дітей видає «Календар пам'ятних дат: інформ.-довід. матеріал на допомогу організації роботи з дітьми та підлітками» та «Книги-ювіляри: інформаційний дайджест».

Протягом 2021 року процес взаємодії бібліотек і користувачів був перенесений в онлайн простір, на сторінки сайтів (ведуть 3 бібліотеки – Прилуцька міська бібліотека для дітей ім. Павла Білецького-Носенка, бібліотека для дітей ім. О.П. Довженка ЧМЦБС та дитяча бібліотека-філія №2 ЧМЦБС), соціальних мереж (17 бібліотек ведуть сторінки в соціальних мережах). Медіа-контент сторінок був сучасним та привабливим для дітей. Публікували анонси, новини бібліотечних подій, фото- та відеоматеріали; рекламували книги; комунікували з читачами.

Самі фахівці бібліотек для дітей займалися самоосвітою в Інтернет-просторі та були учасниками вебінарів і тренінгів від УБА «Промоція читання за допомогою піктограм альтернативної і додаткової комунікації (АДК)», «Створення

привабливого інтерактивного простору бібліотеки за допомогою сучасних інформаційних технологій», «Чому бібліотеки – це серце цифрової освіти, і як зробити їх цінність для громади максимальною», навчалися на платформах «ДІЯ. ЦИФРОВА ОСВІТА» тощо. Цікавою була участь в онлайн-презентації результатів міжнародного проєкту «Твори культуру: бібліотечні інноваційні послуги», що підтримується Європейським Союзом за програмою Дім Європи.

Найкращі напрацювання бібліотек області з користувачами-дітьми знайшли відображення у матеріалах блогу методичного відділу Чернігівської обласної бібліотеки для дітей «Бібліотечна Формула Успіху» <https://librarysuccessformula.blogspot.com>

Відвідуваність блогу на сьогодні становить 65000. Блог містить корисні для фахівців сторінки: Конкурси для дітей, Бібліотеки області для дітей в Інтернеті, Впровадження УДК, Фахова Періодика, Методист Рекомендує, Методичні Матеріали, Авторські Таблиці, Мережа бібліотек для дітей Чернігівської області, Сайти бібліотек України.

Бібліотеки для дітей у своїй діяльності роблять акцент на програмах та проєктах перспективного розвитку.

Семенівська бібліотека для дітей з проєктом мультимедійної кімнати «Розумна дитина» отримала перемогу у конкурсі проєктів від Семенівської міської ради. Проєкт «Розумна дитина» адресований дітям і молоді. Завдяки його реалізації у бібліотеці буде створено комфортне і привабливе середовище, де діти та молодь зможуть пізнавати світ і розвиватися, читати цікаву сучасну літературу, грати в розвивальні ігри та з користю проводити свій вільний час. Всі

послуги для відвідувачів мультимедійної кімнати - безкоштовні. Немає жодного сумніву, що суттєвий позитивний вплив на розвиток територіальної громади справляє бібліотека. Адже вона поєднує функції інформаційного, просвітницького, комунікаційного, творчого, культурного центру громади. На обладнання мультимедійної кімнати з громадського бюджету було виділено 50 тис. грн., придбано телевізор, пуфи, ігрову приставку, джойстики, ігрові килимки, розвиваючі ігри та матеріали для ремонту.

З 13 по 19 грудня 2021 року в Україні вперше проходив Національний тиждень читання (під егідою Українського інституту книги спільно з Міністерством культури та Міністерством інформаційної політики України). Бібліотеки для дітей долучилися до цієї події акцією «ПІДВІШЕНА КНИГА», в якій кожен попередній читач «підвішував» книгу, яку він радить прочитати для наступного читача.

Впродовж року бібліотека для дітей ім. О.П. Довженка ЧМЦБС реалізувала такі проекти як: відеопроєкт «Бібліотека цікавих зустрічей», відеоінтерв'ю з відомими чернігівцями; творчі зустрічі з цікавими людьми у форматі «Жива книга», інтерактивні голосні читання разом із зірковими гостями «Казки Чернігівщини».

В області продовжувалася реалізація проектів та програм літнього читання «Веселий літограй» (Куликівська бібліотека для дітей); «Книга поспішає до малят» (Лосинівська селищна бібліотека для дітей); «Бібліо-літо» (бібліотека для дітей ім. О.П. Довженка ЧМЦБС), «Найкращий читач літа» (Ніжинська бібліотека-філіал №3 для дітей); «Книга. Літо. Драйв» (Семенівська бібліотека для дітей). Для читачів Семенівської

бібліотеки для дітей літо було спекотним не лише на вулиці, а й у книгозбірні. Адже літні читання проходили у формі читацьких перегонів. Програмою читань було передбачено читати протягом літа. Охочих взяти участь у трьохмісячному марафоні «Читацькі перегони» було чимало. Бібліотека щиро вітала переможців, а також усіх, хто доклав багато зусиль для отримання досягнутих результатів: мам і татусів, бабусь і дідусів, усіх, хто був поряд з нашими книголюбамі протягом усього літа! За ініціативи Семенівської бібліотеки для дітей - відділом культури та туризму Семенівської міської ради були видані квитки безкоштовного входу на дискотеку постійним користувачам, книголюбам та активним учасникам масових заходів.

У бібліотеках області для дітей велика кількість користувачів залишаються прихильниками об'єднань літературних спрямувань: літературна вітальня «Іскринка» (бібліотека для дітей ім. О.П. Довженка ЧМЦБС), літературний гурток «Разом з книгою ми зростаємо» (дитяча бібліотека-філія №2 ЧМЦБС). Засідання цих об'єднань були різнопланові і різноформатні: поетичні зустрічі, творчі діалоги, літературні вітальні, майстер-класи від письменників, відеопрезентації та інші заходи, під час яких гуртківці набували як теоретичних знань, так і практичних навичок.

Глибше зрозуміти зміст та мораль того чи іншого твору, перевірити свої акторські здібності, спробувавши себе в ролі одного з казкових героїв, дітям допомагали лялькові театри Бахмацької, Сновської та Козелецької бібліотеки для дітей.

Значну частку серед об'єднань за інтересами займають клуби та гуртки краєзнавчо-народознавчого спрямування:

«Від роду до народу» (Лосинівська селищна бібліотека для дітей, Ніжинська бібліотека-філіал №3 для дітей), «Калина», «Джерело» (Ніжинська бібліотека-філіал №4 для дітей), «Оберіг» (Прилуцька міська бібліотека для дітей ім. Павла Білецького-Носенка), «Ріднокрай» (Срібнянська бібліотека для дітей).

При бібліотеці для дітей ім. О.П. Довженка ЧМЦБС запрацював клуб для юних майстринь «КлубОК», під час майстер-класів дівчата навчаються у бібліотекаря мистецтву гачкування.

Морально-етичному вихованню читачів-дітей сприяли клуби «Чомучка» (Варвинська бібліотека для дітей), «Школа безпеки для маленьких» (Куликівська бібліотека для дітей), «Пізнайко» (Срібнянська бібліотека для дітей). Зокрема, діти вивчали культуру поведінки в громадських місцях, основи етикету спілкування по телефону, за столом тощо, відвідували тренінги, під час яких вчилися знаходити своє місце в групах однодумців і навпаки; розігрували різні ситуації та обговорювали поведінку кожного з їх учасників.

Працювали клуби та гуртки екологічної тематики: «Журавлик» (Бахмацька міська бібліотека-філія для дітей) «Джерело» (Сосницька бібліотека для дітей), клуб юних любителів природи «Дивосвіт» (бібліотека для дітей ім. О.П. Довженка). Діти знайомилися з цілющими рослинами краю, вчилися варити трав'яні чаї, дізнавалися, як доглядати за домашніми тваринами; виготовляли та вивішували в парках годівнички для птахів; обговорювали гострі питання щодо запобігання забрудненню навколишнього середовища; розповсюджували пам'ятки про первоцвіти тощо.

Традиційно вагому частку посідають заходи, присвячені висвітленню життя і творчості Т.Г. Шевченка. Семенівська бібліотека для дітей провела літературно-мистецький конкурс «Тараса думки будуть жити віки». За умовами конкурсу учасники записували відео читання вірша Т. Шевченка та публікували на сторінці у фейсбук також малювали малюнок до творів Т.Г.Шевченка. Добрянська селищна бібліотека для дітей провела літературну вікторину «Слідами життя великого Кобзаря».

Сновська бібліотека-філіал для дітей, спільно з ЗОШ № 2, біля пам'ятника Тарасу Шевченку провела флешмоб «Іду до Тараса».

Дням Соборності та Незалежності України були приурочені історичні години, години громадянства та патріотичного виховання, уроки державності, історичні екскурси, мандрівки, хроноскопи, перегляди відеопрезентацій, конкурси читців, бібліомікси, вікторини, конкурси та фестивалі дитячих малюнків, фотовиставки, книжкові виставки та їх огляди: онлайн-фотоконкурс «Моя маленька Батьківщина у світлинах» (Куликівська бібліотека для дітей), Ніжинська бібліотека-філіал №3 для дітей провела патріотичний флешмоб «Незалежна і єдина будь навіки, Україно!»; в Добрянській селищній бібліотеці для дітей було оформлено історико-літературну композицію «Україна соборна неповторна, єдина свята», в Олешнянській сільській бібліотеці година історичної правди «Соборність устремлїнь і дій», у Новояриловицькій сільській бібліотеці – інформаційна година «В день Злуки візьмемось за руки».

Діти Куликівської громади в рамках Всеукраїнського флешмобу приєдналися до акції по створенню онлайн-ланцюга Соборності.

Традиційно у бібліотеках для дітей Чернігівщини проходили заходи, присвячені державотворчим подіям. Зокрема, Дню Конституції були присвячені: «Я малюю Україну, я малюю світ». Юні читачі Ніжинської бібліотеки-філіалу №3 для дітей на дитячому майданчику малювали свою рідну Україну: синє небо, жовте колосся пшениці, батьківську хату, барвінок, кетяги червоної калини; виховна година «Я знаю Україну» Остерська селищна бібліотека для дітей; Великощимельський філіал Сновської публічної бібліотеки підготував для дітей розважальну програму «Ігри патріотів» з цікавими конкурсами та розвагами.

Дням пам'яті і примирення, партизанської слави, черговій річниці Перемоги у Другій світовій війні були присвячені наступні заходи: книжкові виставки «До Дня пам'яті та примирення» Бахмацька міська бібліотека-філія для дітей; «Війна і перемога, біль і пам'ять» Добрянська бібліотека для дітей, виставка-реквієм «У пам'яті – війна» Вертіївська бібліотека для дітей.

До Дня українського козацтва у дитячих книгозбірнях Чернігівщини проводилися такі заходи: *квест «Козацькому роду – нема переводу»* Куликівська бібліотека для дітей, Ніжинська міська бібліотека-філіал №3 для дітей; *козацькі забави «Ми нащадки запорожців»* Сновська бібліотека-філіал для дітей, *година патріотичного гарту «А ми тую козацьку славу збережемо»* Бахмацька міська бібліотека-філія для дітей.

Паралельно із заходами, присвяченими українському козацтву, у дитячих бібліотеках відбулися заходи до Дня захисника України (години та уроки мужності і слави, патріотичні години, історичні розвідки, години-реквієм, героїко-патріотичні подорожі, історичні відеогодини, майстер-класи з виготовлення оберегів для воїнів).

До Дня пам'яті захисників України в дитячих книгозбірнях проводилися майстер-класи по виготовленню квітки соняшника – символа скорботи за загиблими героями «Сонях пам'яті».

Подіям під Крутами були присвячені інформаційні книжкові викладки: *«Трагічна сторінка в історії України»* (Вертіївська сільська публічна бібліотека для дітей), *«Крути: найбільше важить слово правди»* Куликівська бібліотека для дітей.

Традиційними були заходи до Дня рідної мови, Дня слов'янської писемності та культури, Дня української писемності та мови. Читачі різного віку змагалися у конкурсах, філологічних турнірах і брейн-рингах, демонстрували творчі здібності на святах і поетичних читаннях, брали участь у творчих зустрічах тощо: *відеоролик «Чернігівські говірки»* (бібліотека для дітей ім. О.П. Довженка ЧМЦБС).

Велика увага приділялася родинному вихованню. В книгозбірнях оформлені інформаційні куточки, тематичні полицки, викладки та книжкові виставки з інформацією та літературою для дорослих.

У всіх бібліотеках Чернігівщини проводилися також заходи, приурочені міжнародному Дню захисту дітей: *мистецький конкурс «Я і мої права»* Семенівська бібліотека для

дітей; в Бахмацькій міській бібліотеці-філії для дітей відбулось свято дитинства «*Дітям - радість, дітям - сонце, дітям мир і доброта*». Працівники бібліотеки підготували велику розважальну програму, головною і найцікавішою складовою якої стала літературна галявина під назвою «Острів читання на планеті Літо». На свято завітала письменниця рідного краю Ліана Лещенко з найкращими вітаннями і побажаннями, гарними віршами.

В більшості дитячих книгозбірнях пройшли майстер-класи з розпису Великодніх писанок, виготовлення лялькомотанок тощо. Оформлені стенди, куточки, виставки дитячих поробок, книжкові виставки: «Великодні візерунки», «Обереги української родини», «Дивосвіт українських зимових свят», «Чарівний світ української вишиванки», «Добрі свята приходять у дім», «Нема переводу добрим звичаям народу».

Традиційно відбуваються і новорічно-різдвяні заходи. Зокрема, різноманітні конкурси, народознавчі дійства, свята, розваги, вечорниці, вертепи: наприклад, *майстер-клас* із декорування пляшки дитячого шампанського у техніці *декупаж* (Бобровицька бібліотека для дітей); онлайн-конкурс «*Цукерка за щедрівку*» (Семенівська бібліотека для дітей); *етно-паті* «*Андріївські викрутаси*» - учасники цього заходу грали у гру «Правда чи дія», дізнались як Андріївські вечорниці проводились тоді, коли їх мами і бабусі були молодими і хотіли дізнатись про свою долю, куштували запашну медову калиту. Наприкінці заходу діти виготовили власноруч новорічну прикрасу тигреня - символ 2022 року (Бобровицька бібліотека для дітей).

До 150-річчя від дня народження Лесі Українки в усіх бібліотеках для дітей експонувалися книжкові виставки, створено відеоролик *«Вона мені знайома з дитинства»* читають поезію читачі та бібліотекарі (Бахмацька міська бібліотека-філія для дітей), онлайн-квіз *«Чи знаємо ми Лесю Українку?»*, буктрейлер на казку Лесі Українки *«Біда навчить»* (бібліотека для дітей ім. О.П. Довженка ЧМЦБС), більшість дитячих бібліотек взяли активну участь в онлайн бібліомарафоні до 50-річчя від дня народження Лесі Українки *«Читаємо Лесю Українку вголос»*.

В рамках Всеукраїнського тижня дитячого читання у бібліотеці для дітей ім. О.П. Довженка ЧМЦБС відбувалися творчі зустрічі з письменниками, флешмоб *«Читаємо разом з письменником»*: Маргарита Бордонос, Євдокія Тютюнник, Василь Буденний. Діти не лише читали їх твори, але й грали разом у літературні ігри, робили невеличкі інсценівки, відгадували загадки по творах письменників, та задавали безліч запитань, як стати письменником; казкова заплутанка *«Сторінками мудрої книги»* (Ніжинська міська бібліотека-філіал № 3 для дітей). Перевтілення в книжкового героя відбулося завдяки онлайн-акції *«Мій улюблений літературний герой»* в Семенівській бібліотеці для дітей.

Користувалися попитом акції: *«Поспішай до бібліотеки»*, *«Запроси до бібліотеки друга»*, *«Єднаємось навколо книги»*, *«Твори добро, даруй бібліотеці»*, день відкритих дверей *«Бібліотека знайома і незнайома»*, *«Бібліотека «без стін»* (читання та дозвілля дітей в парках та на дитячих майданчиках), день забудькуватого читача *«Бібліотечна заповідь: читай і повертай»*.

Це лише невелика частка роботи бібліотек для дітей Чернігівщини, які працюють, не зважаючи на труднощі, недостатнє фінансування, кризу і трансформації.

Для більшості бібліотек області карантин виявився не таким вже й страшним. А карантинні обмеження не зупинили прагнення колег до саморозвитку, а надихнули їх новими ідеями, що сприяють віддаленому спілкуванню з читачами в соціальних мережах.

Бібліотеки для дітей Чернігівщини: рік 2021

Аналітично-статистичний огляд

Комп'ютерну верстку, набір та оформлення

підготувала: Н. Шеша

Редактори: Л. Казакова

Відповідальна за випуск: Т. Ключ

КЗ «Чернігівська обласна бібліотека для дітей»
14032, м.Чернігів, Проспект Левка Лук'яненка, 22-А

Тел. 95-19-45, 95-18-62
<http://ostrovskogo.com.ua>
mail: ostrovskogo@online.ua